

Educația lui Iacob Heraclide Despot – un accesoriu important în construirea puterii

The education of Iacob Heraclide Despot – an important accessory for power building

*Emanuel Jurcoi,
Facultatea de Istorie în cadrul UAIC-Iași*

Abstract

The education of Jacob Heraclide Despot as an important attachment by power construction. The education of Despot was very distinguished. In first his years he was instructed by Hermodor Lestarchus, at Chios, Greece. This information is found in Mellanchton's letters addressed to the king of Danemark. Legrand Emile kept these letters for us. Also Sommer provides information about Despot and his professor. Hermodor was a good teacher, doctor and speaker, he was also very popular. Antonio Maria Graziani wrote about Despot's work as a scribe for the library of Vatican. Despot was known like a polyglot but the sources regarding this are various. All authors who write about the languages that Despot spoke mention Greek, Latin and French but L'Ecluse renders Italian, Gratiani – Italian and Spanish and Grigore Ureche – German. Despot was instructed in France at University of Montpellier. This information is found in Charles de L'Ecluse's text, in a Felix Platter journal, in his application form to university. Justus Jonas provides information in a letter that Despot was in France. Jacob Heraclides Despot of Samos used his education to develop connections with protestant scholars and by imperial court people like Philip al II-lea, Maximilian al II-lea and duke Alberth of Brandenburg. Despot's education was approved by Carol Quintul when he rewarded him with a certificate in 1555. This document admitted that Despot can crown poets, doctors and Despot used this authority strategically.

Key words: edution, power, polyglot, Prince Despot, historical sources.

Educația lui Iacob Heraclide Despot – un accesoriu important în construirea puterii

Acest studiu își propune să menționeze toate izvoarele pe care se bazează istoriografia care analizează educația de care a avut parte Iacob

Heraclide Despot iar în concluzie să prezinte modul prin care Despot s-a folosit de educația sa pentru a-și construi puterea. Educat în Chios-Grecia, Roma-Italia și Montpellier-Franța, Despot a dobândit importante cunoștințe lingvistice, caligrafice, matematice și academice care o dată recunoscute de cea mai mare autoritate a vremii, cancelaria imperială a lui Carol Quintul i-au deschis drumuri spre un capital social de invidiat (relații în Franța, Germania, Bruxelles, Polonia), posibilitatea de a oferi titlul de doctor și de a încununa poezi, publicarea unor tratate militare, înființarea școlii de la Cotnari cât și distincția unuia din cei mai educați voievozi ai Moldovei.

Educația în Grecia: Educația lui Despot a fost una temeinică, începând din perioada copilăriei sale. Izvoarele care menționează despre formarea acestuia în școala lui Hermodor sunt următoarele: **Sommer** păstrează anumite aspecte ale acestei relații dintre cei doi. Hermodor a fost un bărbat învățat și un orator bun. Despot Vodă l-a invitat pe acesta să vină în Moldova. În acest scop i-a trimis 200 de monede de aur pentru călătoria sa dar acesta s-a întors în Grecia după ce a ajuns la Dunăre, pentru că cetatea Sucevei era deja sub asediu¹.

Melanchthon în scrisorile de recomandare a lui Despot, din anul 1556, când acesta le descrie destinatarilor și despre episodul cu Hermodor². Philip Melanchthon spre deosebire de Sommer plasează în mod incorect școala lui Hermodor, în Creta.

---

¹ Pirnensis Johannes Sommer, *Viața lui Iacob Despot, Domnitorul Moldovenilor*, trad. Traian Diaconescu (Iași: Institutul European, 1998), p. 20-23; Valentin Talpalaru, *Academia de la Suceava și Schola Latina de la Cotnari – Un proiect cultural european* (Iași: Opera Magna, 2010) p. 11, 21; Legrand Emile, *Deux vieux de Jacques Basilicus, Seigneur de Samos, Marquis de Paros, Comte palatin et Prince de Moldavie* (Paris: J. Maisonneuve, Libraire-Editeur, 1889) p. XVII, 18, 77; Adina Berciu Drăghicescu, *O domnie umanistă în Moldova Despot-Vodă* (Iași: Albatros, 1980), p. 34; Nicolae Iorga, *Istoria Românilor prin călători* (București: Eminescu, 1981), p. 142.

² Cele două scrisori ale lui Philip Melanchthon către regele Danemarcei și către Henricus Buscoducensis (conform lui Hans Petri, p. 11 acesta era un prieten al lui Melanchthon care a fost chemat de Christian al III-lea, regele Danemarcei să fie predicator al curții din Copenhaga) au fost publicate de Emile Legrand, *op.cit.*, (1889), p. 279-282 și Hans Petri, *Relațiunile lui Jakobus Basilikus Heraclides zis Despot-Vodă cu capii reformațiunii atât în Germania cât și în Polonia precum și propria sa activitate reformatoare în principatul Moldovei*, Memoriile secțiunii istorice, seria III, tomu VII, mem. 1 (București: Academia Română, 1927), p. 10-12.

Martin Crusius, un fost elev al lui Gregorius Leonhard din Ulm a devenit unul din profesorii Universității din Wittenberg și l-a prezentat pe Lascaris drept profesor al lui Despot și al lui Lestarchus Hermodor³.

Istoriografia românească bazată pe izvoarele menționate mai sus abordează diverse aspecte neclare precum: unde s-a aflat școala lui Hermodor în Creta sau Chios și cine a fost profesorul lui Despot, Lascaris sau Lestarchus. Istoriografia analizează biografiile personajelor amintite și autorii sunt preocupați de materiile pe care elevul le-a învățat de la profesorii săi.

Educația în Italia: **Antonio Maria Graziani** este singurul care amintește de adolescența lui Despot la Biblioteca Vaticanului. Aici s-ar fi dezvoltat educația acestuia ca scrib⁴. **Christian Schesaeus** pare să susțină un astfel de traseu al său:

”... *Așadar, când Despot, alungat de pe meleagurile părintești, Instruit în limba argolică, cutreierase în părțile plăcut ale Ausoniei și câștigase faimă prin fapte ilustre...*”⁵.

Ion Neculce menționează că adevăratul Despot a murit la Rîm sau în Veneția⁶. Nicolae Costin amintește de Rîm, ca loc al morții nobilului⁷. Marțin Pașcovschi redă trecerea la Rîm dar și stabilirea mai apoi în alt ostrov⁸. În concluzie cronicarii moldoveni amintesc de o vreme petrecută în zona Italiei.

Emile Legrand editorul acestei biografii considera că A. M. Graziani l-a confundat pe Jacques Basilicos cu vărul său Jacques Diassorinos, deoarece de la acesta din urmă au rămas *copii de pe manuscrise*⁹. M. N. Burghelile inserează în textul său atât datele lui Graziani cât și cele ale lui

---

³ Hans Petri, *op.cit.* (1927), p. 14; George Hancock-Ștefan, *Impactul Reformei asupra românilor între 1517-1645* (Oradea: Cartea Creștină, 2003) p. 36; Martin Crusius, *Turco-Graecia* (Basel: 1584), p. 248.

⁴ Gratianus Antonio Maria, *A lui Antonius Maria Gratianus despre Despot-Vodă, principele valahilor, către ilustrul adolescent Nicolaus Tomicius* (Iași: Institutul European, 1998), p. 113;

⁵ Christianus Schesaeus, *Ruinae Pannonicae* în traducerea lui Traian Diaconescu, *Scrieri alese – Poezia latină din epoca Renașterii de pe teritoriul României* (Iași: Institutul European 2005), p. 161, VII: 805-807.

⁶ Ion Neculce, *O samă de cuvinte în Letopisețul Țării Moldovei* (Iași: 1972), p. 14.

⁷ Nicolae Costin, *Letopisețul Țării Moldovei de la zidirea lumii până la 1601 și de la 1709 la 1711* (Iași: Junimea, 1976), p. 196-196.

⁸ Marțin Pașcovschi în Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei* ed. P.P.Panaiteșcu (București: Minerva, 1987), p. 118.

⁹ Emile Legrand, *op. cit.* (1889), p. XVIII-XIX; M. N. Burghelile, *Despot Vodă Ereticul, Domnul Moldovei (1561-1563, extras din Convorbiri literare, XXXI* (București: G. Lăzareanu, 1897), p. 9.

Emile Legrand¹⁰. Xenopol nu amintește episodul acesta. Radu Constantin menționează faptul că Despot ar fi transcris documente la Vatican¹¹. Constantin Gane aproximează stabilirea lui Despot la Roma în perioada adolescenței sale, 12-13 ani¹².

Ștefan Bârsănescu nu inserează în textul său decât foarte sumar trecerea lui Despot prin Italia ”*Cert este că, în insula Chios, el a primit o frumoasă instrucție sub conducerea învățatului Hermodorus Lestarchos, că după aceea a trecut în Italia, în Franța și Germania, formându-și o aleasă cultură generală și militară. El ajunsese să stăpânească Latina...*”¹³. Valentin Talpalaru observă că educația personajului este tratată cu parcimonie de biografii săi. El consideră că Despot a fost copist la Biblioteca Vaticanului și acolo *și-a completat arsenalul poliglot și cunoștințele utile care îi vor favoriza accesul la bunăvoința suveranilor*. Abilitățile de copist și desenator dobândite în acest loc sunt dovedite în tratatul său militar¹⁴.

Romulus Seișanu menționează că Despot a plecat din Chios la Messina, Sicilia. Aici ar fi învățat italiana, franceza și algebra. În acest loc autorul romanului istoric adaugă și alte arte nobile obligatorii pentru copii înstăriți: lecțiile de scrimă, călărie, muzică și dans¹⁵. Iorga considera că prima școală a lui Despot a fost aceea de copist de manuscrise grecești¹⁶. Nicolae Iorga specifică faptul că Despot a fost caligraf de manuscrise grecești pentru biblioteca imperială (a lui Carol Quintul) împreună cu prietenul său Diassorinos¹⁷. Deci perspectiva sa asupra educației inițiale a lui Despot se distinge de cea a istoriografiei contemporane lui. Filip Lucian Iorga plasează educația lui Despot la Veneția și nu la Roma¹⁸.

Despot era cunoscut ca un poliglot însă izvoarele redau diferit limbile pe care le vorbea acesta. Toți autorii menționează greaca, latina și

---

¹⁰ M. N. Burghela, *op.cit.* (1897), p. 2 și 9.

¹¹ Editor și note de Constantin Radu, *Vita Despoti Principis Moldaviae în Dimplomatarium Italicum III* (Roma: Libreria di scienze e lettere, 1932), p. 9.

¹² Constantin Gane, *op. cit.* (1933), p. 24.

¹³ Ștefan Bârsănescu, *op. cit.* (1957), p. 56.

¹⁴ Valentin Talpalaru, *op. cit.* (2010), p. 11 și 13.

¹⁵ Romulus Seișanu, *op. cit.*, (1938), p. 10.

¹⁶ Nicolae Iorga, *Locul românilor în istoria universală*, ediție îngrijită de Radu Constantinescu (București: Științifică și Enciclopedică, 1985), p. 251.

¹⁷ Nicolae Iorga, *Istoria Românilor* vol. V - Vitejii (1937), p. 46; N. Iorga, *Istoria Învățământului românesc*, ediție îngrijită de Ilie Popescu Teiușan (București: Didactică și Pedagogică, 1971), p. 10; Nicolae Iorga, *Istoria românilor prin călători*, ediție îngrijită de Adrian Anghelescu (București: Eminescu, 1981), p. 141.

¹⁸ Filip Lucian Iorga, *Strămoși pe alese* (București: Humanitas, 2013), p. 72-73.

franceza însă L'Ecluse și Leunclavius adaugă italiana, Grațiani – italiana și spaniola, Grigore Ureche – germana iar Sommer – limba valahă¹⁹. M.N.Burghelile amintește de toate aceste șase limbi și chiar de una în plus "limba țării" de care însă afirmă că nu știe dacă o cunoștea sau nu²⁰. Xenopol redă și el cele șase limbi însă îl oferă ca sursă doar pe Leunclavius nu și pe Grațiani. Tot el amintește și de faptul că Despot a învățat limba țării²¹. Hans Petri afirmă că Despot cunoștea șase limbi fără a specifica dacă între acestea este inclusă și limba țării pe care autorul o menționează ulterior, specificând că *a învățat-o binișor*²². Nicolae Iorga nu este preocupat să redea precis câte limbi vorbea Despot dar lasă să se înțeleagă că acesta cunoștea greaca, latina și franceza²³. Gheorghe Pungă, Adina Berciu Drăghicescu și Constantin Gane (în romanul său) amintesc doar de limbile redată de notițele lui Charles de L'Ecluse²⁴. Filip Lucian Iorga adaugă la aceste patru limbi pe cea menționată de Grigore Ureche, germana²⁵.

Educația în Franța: **Charles de L'Ecluse** este cel care amintește episodul educației lui Despot în Franța. Notele biografice scrise de acesta le-a inclus Jacques Auguste de Thou în lucrarea sa²⁶. Textul privitor la Despot Vodă a fost tradus și publicat de T.G.Bulat *Încă ceva nou asupra lui Iacob Heraclide Despotul*, în Revista Istorică, II, 1916, nr. 3-6, p. 45-51. Autorul, un mare botanist, susține că a fost coleg la Montpellier cu Jacques de Marchetti. Acesta din urmă nu ar fi altcineva decât Despot Vodă. Iacob de Marchetti se consideră a fi numele original al lui Despot. Iacob de Marchetti (numele folosit în aceea perioadă de către Heraclid Iacob Despot Basilicus) este italianizarea numelui grecesc conform observațiilor exprimate de Iorga și preluate de Drăghicescu²⁷.

---

¹⁹ L'Ecluse, p. 49; Leunclavius apud. Hașdeu, p. 188; Gratiani, p. 113; Ureche, p. 115, Sommer, p. 23; Nicolae Costin confirmă și el limba românească în dreptul lui Despot – vezi Nicolae Costin, *op. cit.* (1976), p. 197.

²⁰ M.N.Burghelile, *op. cit.* (1897), p. 1, 2, 12 și 16.

²¹ A.D.Xenopol, *Istoria Românilor din Dacia Traiană*, vol V, ediția a III-a (București: Cartea Românească, f.a.), p. 63 și 65.

²² Hans Petri, *op. cit.* (1927), p. 2, 30 și 32.

²³ Nicolae Iorga, *op. cit.*, (1937), p. 47-48.

²⁴ Gheorghe Pungă, *Cu privire la arborele genealogic al lui Despot Vodă în Arhiva genealogică, II (VII)/3-4* (1995), p. 25; Adina Berciu Drăghicescu, *op.cit.* (1980), p. 34; Constantin Gane, *op. cit.*, (1933), p. 6 și 43.

²⁵ Filip Lucian Iorga, *op. cit.* (2013), p. 73.

²⁶ Jacques Auguste de Thou, *Histoire universelle de Jacques Auguste de Thou avec la suite par Nicolas Regnault, les Memoires de la vie de l'auteur, un recueil de pieces concernant sa personne et ses ouvrages* (Haga: 1740). Autorul era protejatul lui Henrich al IV-lea iar lucrările sale se păstrează în biblioteca bongarsiană.

²⁷ Adina Berciu Drăghicescu, *op. cit.* (1980), p. 34.

Charles de L'Ecluse l-a auzit pe Marchetti rostindu-și numele când s-a înscris în matricola școlilor de medicină. El menționează și de legătura de prietenie a acestuia cu un nobil numit d'Andre. Acesta mai menționează și faptul că Despot s-ar fi întâlnit noaptea cu soția acestuia, Gillete d'Andre. Rudele nobilului au aflat și l-au așteptat într-o noapte și l-au rănit iar acesta i-ar fi dat în judecată și ar fi câștigat, familia plătind o datorie. Charles de L'Ecluse amintește de moartea lui d'Andre într-un duel cu un cavaler din Malta, moment după care *Grecol*, așa cum I se spunea printre colegi, s-a mutat la tânăra văduvă, după care aceasta l-a convins să o ia în căsătorie deși avea un copil cu răposatul ei soț. Charles de L'Ecluse amintește și de moartea copilului care avea 2-3 ani. El afirmă că tragedia fusese pregătită de Marchetti, care a înălțat picioarele din spatele șifonierului pentru ca atunci când copilul după obiceiul său se va juca, agățându-se de el, să se răstoarne peste copil²⁸.

Fișa de înscriere la facultatea de Medicină din cadrul Universității din Montpellier, datată la 24 aprilie 1548 a fost găsită, la rugămintea lui N. Iorga, de d-na Mariana Parlier, fiica lui Bosniev Paraschivescu, și publicată în Revista Istorică.

*„Ego subsignatus, diocesis rodensis, veni in hanc Universitatem ut medicinam audiam, et fui examinatus, et iuravi me servatuturum statuta dicte Universitatis et elegi mihi patrem dominum Saportam; cuius in fidem chirographum meum vigesima nona mensis aprilis MDXLVIII
Iacobus Vasilico di Marcheto²⁹.*

Documentul e prețios deoarece confirmă o parte din informațiile botanistului Charles de L'Ecluse. Acesta din urmă a menționat că a auzit acest nume rostit de către Despot să se înscrie la Medicină.

Un al treilea izvor este autobiografia lui **Felix Platter**, unul din colegii lui Despot la Montpellier. Felix Platter a fost un medic elvețian din Basel și profesor care se pare că l-a cunoscut personal pe Jacob de Marchetti. Deși manuscrisul este din secolul al XVI-lea el a fost tipărit prima oară abia în 1840 de către Techter iar a doua oară de către H. Boos în 1878 la Lipsca (Hirzel). Apoi a fost publicată în limba germană clasică de către Horest Kohl în colecția "Voigtlanders Quellenbucher", vol 59 (Lipsca: f.a.) sub titlul "Tagebuchblätter aus dem Jugendleben eines deutschen

---

²⁸ T.G. Bulat *Încă ceva nou asupra lui Iacob Heraclide Despotul*, în Revista Istorică, II, 1916, nr. 3-6, p. 46-47 și 49-50.

²⁹ Nicolae Iorga, *Înscrierea ca student a lui Despot-Vodă*, în Revista Istorică, Anul XVII, nr. 1-3 (Vălenii de Munte: Datina Românească, Ianuarie-Martie 1931), 23-25.

Arztes des 16 Jahrhunderts”³⁰. Pasajul despre Marchetti este redat de Nicolae Iorga în germană și tradus de acesta în română:

”28 septembrie 1554...De asemenea s-au adus niște haine umplute împreună cu o mască în chip de om pe o targă. L-au pus pe o cruce și i-au sfârșit toate membrele, cum se trage unul pe roată, și figura era a unui grec – numele era scris deasupra -, care studiasse la Montpellier și era un minunat spadasin. Acolo se însurase cu o domnișoară Gilette d’Andrieu, care n’avea o reputație bună, dar era destul de bogată și frumoasă, avea un nas așa de lung încât, când voia s’o sărute cineva la danțuri, cum e obiceiul și avea și acela un nas destul de mare, nu putea ajunge la buzele pe care se obișnuiește sărutarea. Acest Grec, când voia să se ude, a fost luat în batjocură de un canonic Pierre Santrafi, ca și cum ar fi avut a face cu nevasta lui, și îndată Grecul l-a străpuns și a fugit. Deci a fost executat în efigie. Ea a rămas la Montpellier, venia dese ori în casa lui Rondelet, cu care era și ceva rudă, la danțuri. Când am jucat odată acolo cu dânsa, eu fiind cu cizme și cu piteni, la întoarcerea mea din Vendargis, m-am prins, la danțul ”Dire deiri”, cu pitenii în rochia ei și i-am căzut pe piept, în care mai păstra niște mici prăjituri, pe care i le-am făcut fărîme, de mi-am pierdut firea și a trebuit să fiu ajutat”³¹.

Ultimele izvoare cunoscute despre ultima perioadă petrecută de către Despot în Franța sunt epistolele legate de personajul **Justus Jonas**. Justus Jonas un diplomat al contelui de Mansfeld și profesor la Universitatea din Wittenberg l-a cunoscut pe Despot Vodă încă din anii 1552-1553 în Franța. Informațiile despre această relație sunt bazate pe două epistole: 1. Cea adresată de Justus Jonas către ducele Albrecht de Konigsberg în 2 noiembrie 1652 și 2. Cea adresată de intelectualii din Wittenberg către Despot Vodă în 18 martie 1563³². Din cele două scrisori reiese primul contact al celor doi în Franța, pe când Despot se afla într-o situație nefavorabilă, precum și dorința lui Justus Jonas de a ajunge la curtea lui Despot. Acesta este singurul document care îl identifică pe Despot în Franța.

Educația dobândită de către Despot Vodă a fost folosită de acesta pentru a-și construi puterea. În privilegiul primit de la Carol Quintul în anul 1555 lui Despot Vodă nu i s-a recunoscut doar originea nobilă ci și educația primită. De aceea el putea încununa poeți, putea să facă în fiecare an câte un

---

³⁰ Nicolae Iorga, *Încă o precizare asupra lui Despot- Vodă student la medicină la Montpellier*, p. 33-37 în ed. Nicolae Iorga, *Revista Istorică*, an XVII, nr. 1-3, ianuarie-martie 1931 (Vălenii de Munte: Datina Românească, 1931).

³¹ Nicolae Iorga, *Încă o precizare ...* (1931), p. 33-37.

³² Hans Petri, *op. cit.* (1927), p. 3-4; Nicolae Iorga, *Nouveaux Materiaux...*, (1900), p. 62; Ștefan Bărsănescu, *op. cit.* (1957), p. 38-39.

doctor, un licențiat, un magistru, un bacalaureat în arte și un poet laureat³³. Educația lui Despot s-a remarcat atât în discuțiile cu diverși intelectuali ai vremii care au fost *fermeceți* de cunoștințele sale, precum cercul de profesori de la Wittenberg. Despot a stat timp de vreo zece luni la Mansfeld - Wittenberg iar mai apoi Melanchton l-a recomandat la curțile protestante din Sfântul Imperiu. Apoi Despot a încununat cel puțin trei poeți: Zacharias Pratorius din Mansfeld, Zacharias Orthus din Stralsund și Franz Raphael din Helbde³⁴. Aceste diplome au fost oferite în mod strategic de către Despot. Amintim doar faptul că primul personaj amintit era din peisajul curții conților Volradt din Mansfeld, unde Despot a primit un sprijin important. Probabil cel mai important folos adus de educația sa în sprijinul dobândirii puterii au fost prin scrierea tratatelor militare și dedicarea lor unor personaje politice precum Filip al II-lea, Maximilian al II-lea și Alberth de Brandenburg³⁵. Drăghicescu considera că gestul făcut față de Filip al II-lea trebuia să-i faciliteze accesul la Curtea imperială. Maximilian al II-lea a ajuns unul din principalii susținători ai lui Despot pe lângă tatăl său Ferdinand I atunci când acesta a cerut recunoașterea privilegiilor oferite de Carol Quintul, o pensie anuală, mercenari și arme pentru a cuceri tronul Moldovei.

Bibliografie

1. Bârsănescu Ștefan, *"SCHOLA LATINA" de la Cotnari, Biblioteca de curte și proiectul de Academie a lui Despot Vodă – zori de cultură umanistă în Moldova secolului XVI*, București, 1957.
2. Bulat T.G., *Încă ceva nou asupra lui Iacob Heraclide Despotul*, în *Revista Istorică*, II, 1916, nr. 3-6.
3. Burghel M. N., *Despot-Vodă Ereticul, Domnul Moldovei 1561-1563* (București: Lazareanu, 1897), p. 8 extras din Convorbiri Literare XXXI.
4. Costin Nicolae, *Letopisețul Țării Moldovei de la zidirea lumii până la 1601 și de la 1709 la 1711*, Iași, Junimea, 1976.
5. Crusius Martin, *Turco-Graecia*, Basel, 1584.
6. Drăghicescu Berciu Adina, *O domnie umanistă în Moldova Despot-Vodă*, Iași, Albatros, 1980.
7. Emile Legrand, *Deux vieux de Jacques Basilicus, Seigneur de Samos, Marquis de Paros, Comte palatin et Prince de Moldavie*, Paris, J. Maisonneuve, Libraire-Editeur, 1889.
8. Gane Constantin, *Farmece – Viața lui Despot-Vodă*, București, Albatros, 1933.

---

³³ Andrei Veress, *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*, vol. I (București: Cartea Românească, 1929), nr 200, p. 151-158.

³⁴ Valentin Talpalaru, *op. cit.* (2010), p. 48.

³⁵ Adina Berciu Drăghicescu, *op. cit.* (1980), p. 37.

9. Hancock-Ștefan George, *Impactul Reformei asupra românilor între 1517-1645*, Oradea, Cartea Creștină, 2003.
10. Iorga Filip Lucian, *Strămoși pe alese*, București, Humanitas, 2013.
11. Iorga Nicolae, *Locul românilor în istoria universală*, ediție îngrijită de Radu Constantinescu, București, Științifică și Enciclopedică, 1985.
- Iorga Nicolae, *Istoria Românilor* vol. V – Vitejii, 1937.
12. Idem, *Istoria Învățământului românesc*, ediție îngrijită de Ilie Popescu Teiușan, București, Didactică și Pedagogică, 1971.
13. Idem, *Istoria românilor prin călători*, ediție îngrijită de Adrian Anghelescu, București, Eminescu, 1981.
14. Idem, *Înscrierea ca student a lui Despot-Vodă*, în *Revista Istorică*, Anul XVII, nr. 1-3, Vălenii de Munte, Editura Datina Românească, Ianuarie-Martie 1931.
15. Idem, *Încă o precisare asupra lui Despot-Vodă student la medicină la Montpellier*, p. 33-37 în ed. Nicolae Iorga, *Revista Istorică*, an XVII, nr. 1-3, ianuarie-martie 1931, Vălenii de Munte, Editura Datina Românească, 1931.
16. Idem, *Istoria Românilor prin călători*, București, Eminescu, 1981.
- Neculce Ion, *O samă de cuvinte în Letopisețul Țării Moldovei*, Iași, 1972.
17. Petri Hans, *Relațiunile lui Jakobus Basilikus Heraclides zis Despot-Vodă cu capii reformațiunii atât în Germania cât și în Polonia precum și propria sa activitate reformatoare în principatul Moldovei*, Memoriile secțiunii istorice, seria III, tomul VII, mem. 1, București, Academia Română, 1927.
18. Pungă Gheorghe, *Cu privire la arborele genealogic al lui Despot Vodă în Arhiva genealogică, II (VII)/3-4*, 1995.
19. Radu Constantin, *Vita Despothi Principis Moldaviae* în *Diplomatarium Italicum*, Roma, Libreria di Scienze e lettere, 1934.
20. Schesaeus Christianus, *Ruinae Pannonicae* în traducerea lui Traian Diaconescu, *Scrieri alese – Poezia latină din epoca Renașterii de pe teritoriul României*, Iași, Institutul European 2005.
21. Seișanu Romulus, *Aventuroasa viață a lui Despot-Vodă*, București, Editura Națională Ciornei, 1938.
22. Sommer Johannes Pirnensis, Gratianus Antonius Maria, *Viața lui Despot Vodă*, în traducerea lui Diaconescu Traian, Iași, Institutul European, 1998.
23. Talpalaru Valentin, *Academia de la Suceava și Schola Latina de la Cotnari – Un proiect cultural european*, Iași Opera Magna, 2010.
24. Ureche Grigore, *Letopisețul Țării Moldovei* ed. P.P.Panaitescu, București, Minerva, 1987.
25. Veress Andrei, *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*, vol I, București, Cartea Românească, 1929.
26. Xenopol A.D., *Istoria Românilor din Dacia Traiană*, vol. V, București, Cartea Românească.